

Imeli smo ljudi — v poljani cvet,
imeli smo jih — vrhu gore hrast,
imeli smo jih — dali smo jih vam —
kaj hočete, grobovi, še od nas?

Dokler ne pade zadnje jasno čelo,
ki lesketa na njem se večnosti
poljub — grobovi tullijo ...

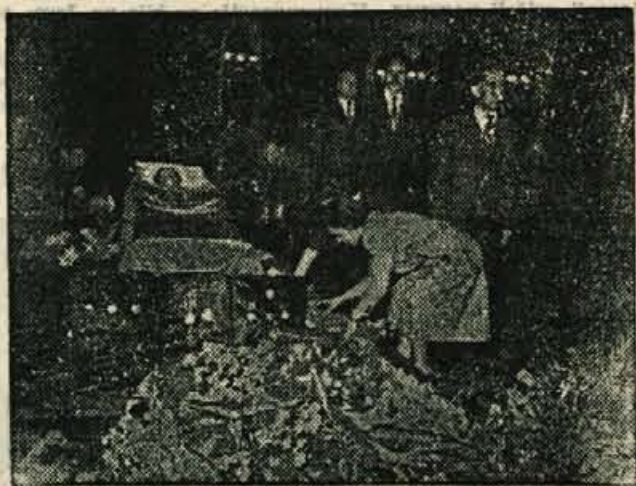
Oton Župančič

Boris bo večno živel v naših srcih

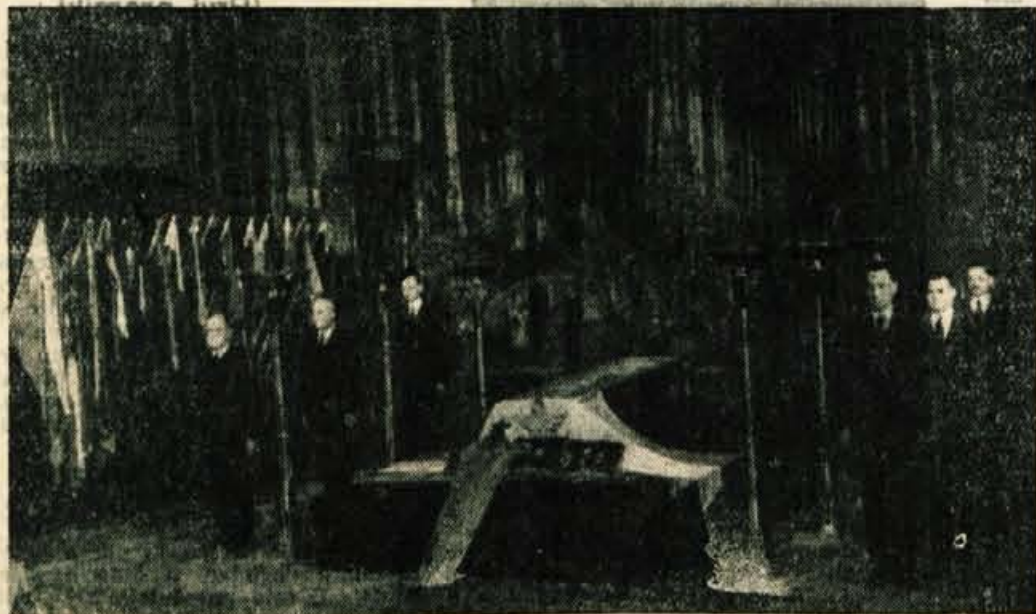

Kratka, toda velika je bila njegova življenjska pot. Boris Kidrič se je rodil 10. aprila 1912. leta na Dunaju. Že v rani mladosti je začel z borbo za osvoboditev potlačeni in izkoriščanih in s 16. letom postal član SKOJ-a, takoj nato pa član KPJ. Odtlej je njegova usoda povezana z usodo naših narodov. Ne monarhofašistična diktatura ne divjanje okupatorja ne informbirojska agresija ga niso zlomili. Podlegel je zavratni boleznim v najlepših letih kot eden najzaslužnejših in najvišjih državnih in političnih voditeljev jugoslovanskih narodov. Njegovo ljudstvo mu bo večno hvaležno in bo trajno branilo njegov spomin.

V soboto nas je presunila tragična vest, da smo izgubili velikega sina - Borisa Kidriča. Izgorjel je v revolucionarni borbi za procvit svoje domovine, ki jo je ljubil z globokim žarom revolucionarja-patriota. Njegovemu spomenu so se poklonili vsi naši narodi, nepregledna množica pa ga je spremljala na zadnji poti.

Vso domovino je zajela globoka žalost. Izguba neutrudljivega voditelja in graditelja socializma ji je ranila srce. Iz vseh krajev so hitele v Beograd množice, da mu izroče zadnji pozdrav. Tisoči in tisoči so defilirali mimo trupla, ki je ležalo do ponedeljka opoldne v palači Izvršnega sveta, in polagali vence. Ljubljana ga je s solzami v očeh pričakala že na železniški postaji. Njegovo truplo se preneslo v palačo Ljudske skupščine. Pred krsto so nosili številna odlikovanja, ki jih je tovariš Boris prejel za nelzmerne zasluge: Red osvoboditve I. stopnje, Red narodnega heroja, Red hrabrosti, Red junaka socialističnega dela in druga.

V torek se je mrtvemu tovarišu Borisu poklonilo nad 70 tisoč ljudi. Na tisoče vencev in pozdravov so mu prinesli iz vseh krajev države. Ves dan se je vila dolga vrsta pred palačo, v kateri je ležal, ob njem pa so se vrstili na častni straži njegovi soborci in sodelavci.

Še nikoli ni bilo v Ljubljani toliko ljudi kot v sredo. Prišli so, da izkažejo poslednjo čast človeku, ki se je žrtvoval za svoje ljudstvo. — Njegovo truplo je shranjeno v grobnici narodnih herojev, njegov duh pa v srcih vseh nas.

GORENJSKA SE JE POSLOVILA OD VELIKEGA BORCA

Trpka novica o smrti člana Izvršnega komiteja Centralnega komiteja Zveze komunistov in člana Izvršnega sveta Ljudske skupščine FLRJ tovariša Borisa Kidriča je hudo zadela vsakega Gorenjca. Vsa Gorenjska se je pogreznila v žalost. Zadržane so črne in državne zastave, spuščene na pol droga, takoj ko so radijski sprejemniki sporočili žalostno vest.

Na Jesenicah je bil za soboto zvečer sklican občni zbor delavskega prosvetnega društva »Svoboda«. Spremenil se je v žalno komemoracijo, s katere so navzoči poslali sožalno brzojavko soprogi in Izvršnemu svetu Ljudske skupščine FLRJ. Potem so odšli po obratih jeseniške železarnice in govorili o izgubi, ki je zadela nas vse.

Ob devetih zvečer so delavci v jeseniški železarni ustavili svoje delo za 15 minut. Nenedoma je tovarniški ropot prekinita grobna tišina, ki je izražala potrnost tistih, ki so pričakovali, da jih bo tovariš Kidrič spet obiskal, kakor jih je pred dobrim letom. Ko so se ustavili stroji in so se jeseniški železarji pričeli pogovarjati o tovarišu Kidriču, so se spomnili njegovega zadnjega obiska na Jesenicah, kjer je v dolgem in napornem pogovoru z delavci pozabil na svoje zdravstveno stanje in potreben počitek. V pogovoru je vztrajal do zadnjega hipa, nakar je moral hiteti, da je ujel prvi vlak proti Beogradu, kjer so ga spet čakali važni državni posli. Kako delaven, predan, talentiran, sposoben revolucionar je bil ta človek! Ta misel in cel plaz drugih spominov in čustev se je utrjal v vsakem našem delovnem človeku takrat, ko je zaslišal bridko resnico.

Smučarji, ki so prišli na Triglavski smuk, so tekmovalne opustili. Zbrali so se k žalni komemoraciji. Vodja avstrijske ekipe tov. Josef Spindel, ki je hkrati vodja avstrijske delavske športne organizacije »Arbeitsportklub«, je izjavil, da se vsi delavski športniki Avstrije pridružujejo žalovanju našega ljudstva za svojim velikim sinom in voditeljem.

V nedeljo dopoldne je bila žalna seja Ljudskega odbora mestne občine na Jesenicah. Prisostvovali so ji tudi predstavniki vodstev množičnih organizacij in važnejših društev. Komemoracije so bile na Jesenicah, Koroški Bell, Javorniku, Hrušici, Blejski Dobravi in drugih krajih v bližnji in daljni okolici.

Podobno je bilo v vseh naših krajih. Žalne seje so imeli vsi mestni in večina vaških ljudskih odborov. S komemoracij so pošiljali brzojavke tovarišici Zdenki Kidričevi in družini, Izvršnemu svetu FLRJ, Izvršnemu komiteju CK ZKJ in predsedniku republike tovarišu Titu. V brzojavkah so izrazili svoje sožalje nad izgubo vrliga borca besed in dejanj in obljubili, da bo podoba Borisa Kidriča ostala v njihovih srcih kot vzor novega človeka, človeka socialistične epohe.

V Kranju je na svečani seji Ljudskega odbora mestne občine govoril njegov predsednik Vinko Hafner. Javna komemoracija je bila v ponedeljek v dvorani Prešernovega gledališča. Borovo »Besedo« je recitiral član PG France Trefalt. Žalni govor je imela tovarišica Mira Svetinova, članica Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije in predsednica sveta za zdravstvo in socialno politiko OLO. Nato je Prešernov pevski zbor zapel tri narodne in partizanske pesmi.

V Kamniku sta se v ponedeljek v kulturnem domu sestali obe izmeni podjetja »Kamnik«. O tovarišu Borisu

Kidriču je govoril direktor podjetja major Keržič.

V Trzinu je bila velika komemoracija v sredo dopoldne pred Mestnim domom, kjer je ves čas pred tem častna straža Združenja rezervnih oficirjev izkazovala spoštovanje in ljubezen do velikega pokojnika.

V slehernem kolektivu, v vsakem mestu in naselju, — v organizaciji komunistov na Rupi pri Kranju, na zboru stražiške »Svobode«, v Titanu in Induplati v Jaršah, na obč-

prihalje skupine, da se poslovijo od dragega pokojnika. Za cele vagonce vencev so vozili avtobusi, vlaki in vozovi v Ljubljano, v mesto, od koder je v zgodovinskih dneh leta 1941 tovariš Boris Kidrič skupno s Tonetom Tomšičem, Francem Leskoškom in ostalimi prvoborci prožil prve strele naše narodnoosvobodilne borbe.

V sredo ob 11. dopoldne je krenil pogrebni sprevod proti pokojnikovemu zadnjemu domovanju. Na žalni tribunali je

rodni heroj Janko Rudolf. Pred poslopjem Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS sta se od pokojnika poslovila predsednik Izvršnega sveta tovariš Miha Marinko in tov. Josip Vidmar, predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti in predsednik sveta narodov zvezne Ljudske skupščine.

Kidričeve posmrtno ostanke so prineseli pred grobnico narodnih herojev. Spregovoril je tovariš Tito.

Zadnje slovo od dolgoletnega sodelavca, sobojevnika in pristnega prijatelja...

V sredo je bil pokopan človek, ki je bil vedno v prvih linijah v boju za socializem, bореc s puško, peresom, besedo, zgledom, z borbeno in nepopisno požrtvovalnostjo. Komisar Peter je legel med svoje padle tovariše. Kakor oni, je tudi ta heroj borbe in dela padel zvesti stvari do konca. Delavske roke, ki ga niso mogle pozdraviti pri pogrebu, so mu poslale svoj zadnji pozdrav: — vsa Ljubljana, vsi slovenski, vsi jugoslovanski delavski centri so se zavili v pretresljiv jok tovarniških siren.

Na grobu so zapeli »Internacionalo« in narodno »Lipa zelenela jex«. Zvokom mednarodne himne revolucionarnega delavstva se je pridružila lepa melodija ožne slovenske pesmi. Petje je simbolično pokazalo tisto, kar je Boris Kidrič storil v življenju. Človek velikega formata in širokih horizontov je v tem, ko je pospešil zgodovino in popeljal slovensko ljudstvo v boj za jasnejšo prihodnost, vnesel v življenje našega naroda revolucionarnega duha proletarskega internacionalizma in ga združil z vsena najlepšim, kar je živelo in živi v nedrih slovenskega človeka in njegove kulture.

TOVARISICI ZDENKI KIDRIČEVI,

BEOGRAD

Ob izgubi borbenega in življenjskega tovariša, vzornega revolucionarja besed in dejanj, Vam, Marjetki in Jurkici — iskreno sožalje.

Kolektiv »Glasu Gorenjske«, Kranj

IZVRŠNEMU KOMITEJU

CENTRALNEGA KOMITEJA ZVEZE KOMUNISTOV

JUGOSLAVIJE,

BEOGRAD

Smrt tovariša Borisa Kidriča ni samo hud udarec za vse naše delovne ljudi, marveč tudi težka izguba za vsako tisto gibanje v svetu, ki stremi k napredku in srečnejšemu življenju za vsakogar. Njegovo delo živi dalje v vsakem našem delovnem kolektivu, v naših gospodarskih uspehih, v poglabljanju socialistične demokracije, — v rasti socializma.

Sledili bomo zgledu velikega revolucionarnega borca in mističa.

Kolektiv »Glasu Gorenjske«, Kranj

Pred letom je bil še med nami

Boris Kidrič med jeseniškimi železarji v januarju 1952.

nem zboru »Partizana«, v zadnji »24. decembra«, na žalni svečanosti v Medvodah, v hidrocentrali Moste, — povsod je naš gorenjski človek izrazil svoja čustva do tistega, ki je zrasel iz slovenskih tal, čigar domovina je bila Jugoslavija, življenjski smoter pa blagostanje in sreča delovnega ljudstva.

Okoli 10 tisoč ljudi je v sredo odšlo z Gorenjske v Ljubljano, da ga pospremi tja, kjer je končno našel počitek, ki ga v življenju ni poznal. Med ogromnimi kupi vencev je bil tudi venec jeseniških kovinarjev iz gorskih cvetic in sopek planik, ki jih je znani alpinist Jože Čop natrgal na samem vznožju Triglava.

Ze v ponedeljek ponoči je posebna kompozicija pripeljala posmrtno ostanke tovariša Borisa Kidriča. Ves naslednji dan so defilirale nepregledne množice potrhih državljanov ob mrtvaškem odru v poslopju Ljudske skupščine LRS na Trgu revolucije. Iz vseh krajev Slovenije in iz drugih republik so

spregovoril njegov prijatelj tov. Edvard Kardelj. Glas se mu je tresel, težko je zadrževal jok in ko je dejal: »Politični komisar Narodnoosvobodilne vojske Slovenije, Peter Kalan, se vrača k svojim bojnim tovarišem,« so ga premagala čustva žalosti in bolečine za tovarišem, ki se ne bo več vrnil.

V imenu slovenskih delavcev je spregovoril nad krsto Borisa Kidriča predsednik republiškega odbora Zveze sindikatov na-

OBLETNICA NA OKROGLEM

20. aprila poteče 11. leto od herojske borbe 13 partizanov v jami na Okroglem pri Kranju, kjer je s svojimi tovariši padel Stane Žagar mlajši, član PK SKOJ-a za Slovenijo. Okoliščemu prebivalstvu je še danes živo v spominu dogodek, ko se je skupina partizanov v jami dva dni upirala pobesnelim fašistom, iz katere je hotel okupator dobiti vse borce žive v roke. Ko je v več kot tisočkratni premoči uporabil že vsa mo-

goča orožja, so tov. Žagar in njegovi borci v objemu pol partizanske in revolucionarne pesmi in si raje sami vzeli svoja življenja, kot da bi prišli živi okupatorju v roke.

Tudi letos se bomo njihove junaške borbe in smrti spomnili na proslavi, ki bo v nedeljo, 19. aprila ob 15. uri na grobu na Okroglem. Vabimo vse svoje padlih, borce in prebivalstvo, da se proslavi udeleže v čimvečjem številu.

Franc Štefe - Miško ROJSTVO KOKRŠKEGA ODREDA

Osvobodilna fronta se utrjuje

Ceprav je bil teror čedalje neznosnejši, se je osvobodilno gibanje širilo iz dneva v dan. Novi in novi odbori Osvobodilne fronte se ustanovljajo, prihajajo novi in novi člani.

V tem času so sestavljali vojaško in politično vodstvo kranjskega okrožja razen sekretarja Vodopivca še Lucijan Seljak, Sane Bečan in Janez Poljanec. Ob veliki pomoči članov Pokrajinskega komiteja za Gorenjsko tovarišev Tomota Brejčca, Alojza Kebeta, Toneta Dolinška in Mire Svetinove je Okrožni komitej uspel ustanoviti nove partijske organizacije ter široko in trdno organizacijo OF. Znatno vlogo je pri tem imel tudi SKOJ. Iz njegovega vodstva sta predvsem znana Tugo Vidmar iz Kranja in Stane Žagar mlajši, sin narodnega heroja.

Ob koncu leta 1941. je v Kranju in njegovi okolici — brez trziškega kota — v podjetjih in na terenu delovalo 43 političnih centrov. Od tega je bilo 15 partijskih organizacij, 17 odborov OF ter 11 SKOJ-evskih in mladinskih grup.

Važen vpliv v aktivizaciji prebivalstva je imela partizanska literatura. V začetku je prihajala iz Ljubljane, poleti 1941 pa je bilo organizirano tiskanje brošur in partizanskega časopisja tudi v Kranju — najprej na Klancu, kasneje v Stražišču. Prve številke »Slovenskega poročevalca« so tiskali v 1200, pozneje pa v čez 3000 izvodih za vso Gorenjsko. To literaturo so razpečevali po široki mreži, ki je najprej tekla iz Ljubljane skozi Medvode v Kranj, po osamosvojitvi pa iz Kranja na Jesenice, v Trzič, Kamnik itd.

Ker je bila organizacijska in politična aktivnost na terenu zelo razvita, so vsak član odhajali v partizane novi borci. Po večini so se pridruževali Jelovski četi, ki se je mudila v okolici Mohorja in Jamnika. Bila je v redni zvezi z Okrožnim komitejem Partije in z Okrožnim odborom OF. Jelovska četa je bila aktivna predvsem na

desni strani Save, posegala pa je tudi na levo stran. 21. oktobra je v Zapužah zaplenila mnogo hrane in z dvema kamionoma odpeljala skozi Kranj 6000 kg moke. Po akciji so partizani oba kamiona uničili. V noči 1. decembra je Jelovska četa likvidirala 8 izdajalcev, med njimi enega v Čirčičah in enega na Pševem pri Kranju. Na ta večer je gibanje doživelo še drug politični uspeh, ko je prebivalstvo Kranja in Trziča na poziv Osvobodilne fronte pokazalo svojo pripadnost tako, da se ob določenih uri ni pojavilo na ulicah.

Ustanovitev Kokrške čete

Zadnje dni novembra 1941 je bil v hiši Janeza Pipana, po domače Lenarta, v Senčurju partijski sestanek. Udeležili so se ga člani vaške celice, ki so takrat še bivali v Senčurju: Janez Pipan, sekretar, Anton Štefe, Jože Stružnik in Pavel Svetelj. Prisoten je bil tudi Stane Bečan, ki je bil v takratnem komiteju odgovoren za vojaški sektor. Na sestanku so sklenili, da bodo organizirali novo partizansko četo, ki naj bi po zamisli tedanjega pokrajinskega vodstva za Gorenjsko postala središče ponovnih partizanskih akcij na levem bregu Save, t. j. v trikotu Trzič-Kamnik-Smarna gora. Zamisljali so si, da bi bili v novi četi najprej prostovoljci iz Senčurja in okoliških vasi, kasneje pa bi vanjo pritegnili tudi prostovoljce iz ostalih predelov na levem bregu Save. Določeno je bilo, naj bi četa delovala predvsem v dolini Kokre. Tam naj bi imela tudi svoj prvi tabor, — nad Suhadolnikom, na samem, visoko v hribu pod Krvavcem in Grebenom. Z rušenjem mostov in cest, zaprekami in napadi naj bi četa onesposobila važno cesto, ki teče po tej dolini in veže Koroško preko Jezerkega z Gorenjsko. Dogovorili so se, da bo vojaško vodstvo v četi prevzel Stane Bečan, ki je že imel izkušnje iz ilegalnega in partizanskega življenja. (Bil je borec Kranjsko-trziškega bataljona v juliju in avgustu 1941, kasneje pa je bil vseskozi ilegalen terenski delavec.)

Nekaj dni po omenjenem sestanku, 9. decembra 1941 je obiskal partijsko celico

v Senčurju Alojz Kebe-Stefan, takrat član pokrajinskega vodstva za Gorenjsko. Dal je vsa potrebna navodila za nadaljnje delo pri organiziranju Kokrške čete. Tako se je začelo zbiranje prostovoljcev.

Ze naslednjega dne, 10. decembra so se v bližini Senčurja sestali prvi prostovoljci: Svetelj in Bečhar iz Senčurja in Bukovnik ter Zupanc iz Vogelj. Prvo začasno taborišče je bilo v hribu nad Stefanjo goro. 11. decembra se je odzval Janko Martinjak iz Srednje vasi in se jim je pridružil še isto

Del Kokrškega bataljona l. 1942

noč. 12. decembra sta vstopila v četo Stan ko Cotman iz Senčurja in Janez Pohleven z Orehka. 15. decembra sta s pomočjo Staneta Bečana prišla v četo Tine Teran in njegov brat Stane iz Dupelj, bivša borca Kranjsko-trziškega bataljona. 18. decembra se je vključil v četo — preko zveze v Senčurju — Stane Smid iz Čirčič, 27. decembra pa so prišli po Bečanovi zvezi Matevž Benedičič z Jesenic, Ludvik Rotar iz Križev pri Trziču in še nekdo. Prišli so iz Cankar-

jevega bataljona z Jelovice in nekje pod Kranjem prekorčili Savo. 29. decembra je Stanko Smid pripeljal v četo Stanislava Šubica. 3. januarja 1942 pa je po prizadevanju vaške partijske organizacije v Senčurju in organizacije OF v Vogljah vstopilo v četo kar 10 Vogljancev: Karel Rozman, Janko Rozman, Janez Kristanc, Stane Gregorčič, Franc Zupanc mlajši, Albin Zupanc, Janez Zlate, Janez Oselj, Franc Molj in Stefan Bizjak. 6. januarja je Stane Bečan pripeljal v četo še šest borcev iz Cankarjevega bataljona: brata Rožanca iz Pirnič pri Medvodah, Vinka Burnika in Srečka Dermastjo iz Skaručne, Tineta Zaletela iz St. Vida in Ludvika Kolarja iz Trziča. V to skupino je prišel še novinec Jože Ropret iz Velesovega. Milan Rožanc je prinesel s seboj tudi puško mitraljez. Četa je tako štela že 31 borcev in posedovala 2 radijska aparata, ki so ju borci odvezli 23. decembra v Vogljah.

(Prvi premiki

Vse dotlej je četa taborila na istem mestu, 6. januarja 1942 pa se je morala premakniti na Krvavec, kjer se je nastanila v kočah na Kržiški planini, po enem tednu pa nekoliko niže v pastirskih kočah na Jezerški planini. Premiki so bili potrebni, saj se je po Stefanji gori že govorilo o partizanih nad vasjo; bili so kompromitirani.

V tem času je četa dobila od Juleta Lapažeta, učiteljevega sina iz Cerkelj, 3 vojaške puške in nekaj municije. Prav takrat je poizkusila izvesti večjo akcijo v kamnolomu Kokra, kjer je nameravala zapleniti večjo količino eksploziva, nujno potrebne za miniranje mostov. Zaradi premočno utrjenega skladišča in številne nemške posadke pa ta akcija ni uspela. Partizani so se morali umakniti.

(Nadaljevanje sledi)

Opomba uredništva:

Vse tiste bralce, ki podrobneje poznajo nekatere dogodke, o katerih piše tovariš Štefe, ali celo posedujejo kake podatke ali dokumente, naprošamo, naj to sporočijo bodisi uredništvu »Glasu Gorenjske«, bodisi zgodovinski sekciji Okrajnega odbora Zveze borcev v Kranju. Namen objavljenih prispevkov je namreč tudi, zbrati čim popolnejše gradivo za zgodovino Gorenjske v Narodnoosvobodilnem boju. Vse pripombe ali dopolnitve nam bodo dobrodošle.

ČEMU NEZAUPANJE

Proizvodni uspehi - Dolitev upravnega odbora - Potrditev bilance - Dsa razprava se suče okoli dobička

Starodavno mesto Radovljica ima vse naravne pogoje, da se razvije v privlačno turistično postojanko. Njena osrednja lega, mlo in sončne opredelje, sodobno kopalnice z edinstvenim razgledom na venec visokih gora, krasna okolica s številnimi naselji, zeleni holmi in prijetni izleti proti Lescam, Begunjam, Mošnjam, Gradišču in Lancovem — vse to vsako leto privablja v Radovljico letoviščarje iz raznih krajev Slovenije in tudi iz drugih republik.

Toda samo naravne lepote mesta in naselij še ne zadostujejo za razvoj turizma. Gosptom je treba nuditi nekaj več. Mestu je treba dati lepo podobo, ki bo v skladu z naravnim okoljem. Goste bo še bolj zadovoljilo, če bodo na udobnih klopih uživali krasote planinskega sveta, če bodo imeli vedno na razpolago vodo in razsvetljavo in od časa do časa tudi kulturno razvedrilo v obliki godbenih in pevskih koncertov ter se naužili lepote ob gorenjski folklori.

Treba pa bo tudi mesto urediti tako, da bo za oko bolj prijetno. Predvsem bo treba s cest, potov in dvorišč odstraniti vso grdo navlake, ki žali estetski čut vsakega kulturnega človeka. Ob Pokopališki poti leže celi kupi razbite opeke, posode, steklenic, konzervnih skatel, starih cunj, kosti in druge navlake, ki kazi ta lepi okoliš starega mesta. Ob župni cerkvi leže razbite opeke, v severnem delu Grajskega parka je prava džungla drevesnih vej, napol podrtih šup, ki kažejo gola strešna rebra itd. Ob Gubčevi ulici in ob Partizanski poti so celi kupi smeti, pepela in celo človeških las. Ob lepi Kajuhovi ulici, s katere je najlepši razgled v dolino obeh Sav, na Lancovo, Blejsko okolico in na Triglavsko pogorje, leže celi kupi vsakovrstne navlake in to na kraju, kjer bi moralo biti nekaj klopi, s katerih bi ljudje uživali lepote tega planinskega sveta. Gimnazijsko igrišče je skrajno zanemarjeno. Sredi igrišča je cel kup debelega gramoza in še večji kup razbitih lončenih kahlie za sobne peči, na obodu igrišča pa pohojeno in zanikano grmičje.

Če pride tujec v Radovljico in bolj natančno pogleda okoli sebe, si lahko kmalu ustvari sodbo o kulturnosti ljudi, ki dopuščajo tako nesnago na vidnih krajih tega po naravnih lepota tako bogato obdarjenega mesta. Vse to bi se dalo brez večjih težav in stroškov odpraviti in to staro naselje bi dobilo videz lepo urejenega in kulturnega mesta. Samo nekoliko več smisla in dobre volje, pa bo Radovljica zaživila lepše življenje, saj ima nekaj prav lepih gostinskih lokalov in lepo urejenih trgovin.

Novozvoljeni Delavski svet v tovarni »Savi« se je v petek prvič sestel, da izvoli svojega predsednika, upravni odbor in potrdi zaključni račun podjetja. Prvi del dnevnega reda so kar hitro opravili. Izmed treh kandidatov za predsednika so izvolili tovarnika Andreja Perkoča z dvetretjinsko večino glasov. Nato je stari upravni odbor podal poročilo o poslovanju podjetja in obrazložil zaključni račun.

Iz poročila in razprave je razvidno, da je podjetje pod delavsko upravo uspešno delovalo navzlic težavam, ki so sledile reorganizaciji našega gospodarstva in lansoletni katastrofalni suši. Pomagala sta jim iznajdljivost in razumevanje potrošniških potreb. Kajti s sprostitvijo trgovine se je pokazalo, da njih proizvodnja ne ustreza povpraševanju in da so z nekaterimi proizvodi zasitili tržišče za daljši čas. Treba je bilo začeti s proizvodnjo novih artiklov, ker bi sicer znatno število delavcev ostalo brez dela in zaslužka. Kasneje pa so prišli na vrsto tudi težave z nabavljanjem surovin: zaradi pomanjkanja deviz je primanjkovalo gume. Podjetje je našlo izhod v proizvodnji artiklov, ki zahtevajo malo gume in dosti delovne sile. Povpraševanje je vsak dan raslo, z njim pa tudi proizvodnja. Podjetje je začelo odpirati celo lastne trgovine, da zadovolji kupce. Tako je podjetje uspelo izpolniti svoj plan in celo preseči obveznost za 2,7 odstotka.

Slika njihove dejavnosti ne bi bila popolna, če ne bi omenili tudi smotrno ravnanje s surovinami, varčevanje in različne racionalizacije, ki so pripomogle k temu, da je podjetje znižalo lastno ceno za 156 milijonov. Samo z nadomestitvijo ene surovine z drugo (bombažnega korda s sintetičnim) so prihranili 61 milijonov in izboljšali kakovost lastnih pnevmatik na raven inozemskih. Novi gospodarski sistem je povečal interes pro-

izvajalcev za varčevanje tudi v »Savi«. Tako so pri iztisku in škartu znižali lastno ceno za 3,5 odstotka, razen tega pa prihranili težke milijone z racionalnejšo uporabo premoga in elektrike. Storitnost dela je nenehno rasla, tako da je povprečen presežek norme v letu 1952 dosegel 4,4 odstotka. Končni rezultat njihove prizadevnosti je: 537 milijonov dinarjev dohodka.

Delavski svet je lahko mirne vesti potrdil zaključni račun in dal razrešnico svojemu predhodniku, čeprav bi bilo bržkone bolj prav, da je počakal potrditve bilance na okraju. Tedaj bi bila razrešnica končnoveljavna. Vendar je nekaj drugega bolj vredno kritičnih pripomb. Gre za razpravo o lansoletnem delu v zvezi z bilanco. Žalostno, vendar resnično je dejstvo, da se je novemu svetu zdelo vredno razpravljati le o delitvi dobička. Resda je bilo poslovanje uspešno, in da novi člani še nimajo izkušnje, toda čeprav je bilo uspešno, ne moremo trditi, da se ne da ničesar še izboljšati. In vse nepopolnosti so novim članom sveta več ali manj znane, ali bi vsaj morale biti, ker v tovarni žive in delajo. Zato je nerazumljivo, da so šli za prvo in edino dolžnost razdeliti dobiček. Nerodnost pa šele sledi. Ker bilanca še ni potrjena s strani okraja in ker so prav na dan seje prišla nova navodila, ni bilo mogoče dobička takoj razdeliti. In to je bilo najhujše. Ni manjkalo razburjenja in bojazni, da jim dobiček uide. Eden prisotnih delavcev je celo dejal, da ljudje izgubljajo zaupanje zaradi pogostih izprememb, zaradi in uredb. Kes ni prijetno, da se predpisi iz dneva v dan izpreminjajo, vendar pa je tako prav. Do tega zaključka bi prišli morda tudi tovarniki iz »Save«, če bi za trenutke pustili ob strani misel na nekaj tisočakov. Saj tu vendar ne gre za kaprice tega ali onega, za spremembe zaradi sprememb.

Tudi ni mesta kakemu nezaupanju. Nasprotno, naše zaupanje v socialistično družbo pri nas nenehno raste, zlasti pa ob vsakem novem predpisu (čeprav postavi vse staro na glavo; ker nam ne gre za »ljubi miru!«, ker se ob njem ponovno zavemo, da se z veliko naglico oddaljujemo od pogubnega birokratičnega centralizma. Saj nihče ne krati pravice do delitve dobička tistim, ki so ga ustvarili, in le-ti imajo prav, da zahtevajo to, kar jim gre. Toda vsaj malo razumevanja je treba ohraniti za težavo, ki nastajajo pri presusmerjanju in urejanju našega gospodarskega sistema, ki ga razen posledic preteklosti tepejo še elementarne nezgode.

Proti koncu seje je bilo govora še o investicijski graditvi v letošnjem letu. Po investicijskem planu jim je odobreno 63 milijonov dinarjev od tega pa okoli 40 milijonov v devizah. Niso se še odločili, ali naj grade novo tovarno ali pa si prilagodijo dosedanje poslopje Tiskanine - obrat II. Začeli pa so že obnavljati in širiti staro valjarno, nakar ji bodo povsem obnovili streho. Pred njimi stoji v letošnjem letu obsežne proizvodne naloge, za kar dosežanje kapacitete ne zadošča. Osnovna težava pri vseh širitvah bo, zagotoviti nemoten proces. Vendar smo prepričani, da bodo kos nalogi.

Na koncu so izvolili nov upravni odbor.

V Cerklih so zaključili gospodarski tečaj

Konec marca so v Cerkljah zaključili 6-mesečni kmečko-gospodarski tečaj, ki ga je zelo redno obiskovalo 29 kmečkih fantov. V teku tečaja je bilo 26 šolskih dni s 100 urami pouka. Razen tega so napravili učenci več poučnih ekskurzij: ogledali so si drevesnico na Skaručini, Centralno veterinarsko bolnico v Ljubljani in mlekarno v Čirčičah. Konec aprila si pojejo ogledat še plantažne sadne nasade na Štajerskem. Vse stroške ekskurzij je krija domača kmetijska zadruga, ki je tečaj organizirala.

Pouk je bil vezan s praktičnim delom in zato tembolj zanimiv. Zajel je vse panoge našega kmetijstva. Največ ur je bilo posvečenih sadjarstvu, o katerem je tečajnikom predaval upokojeni šolski upravitelj Gvido Pahor, odlični sadjarski strokovnjak, ki je letos kmetijski zadrugi uredil vzorno drevesnico. Tečajniki so praktično delali v tej drevesnici in v sadovnjakih, kjer so sadno drevje obrezovali, pomlajevali in škropili. Precej učnih ur so porabili tudi za praktično računstvo, manj pa za poljedelstvo, vrtnarstvo, kmetijsko kemijo, čebelarstvo in spise. Naštete predmete so poučevali domači predavatelji: prof. Kalan, prof. Mozetič, Janez Por, Anton Pipp in Anton Žumer. Strokovno so tečajnike izpopolnjevali tudi inženirji in strokovnjaki OZKZ Kranj s predavanji o živinoreji, travništvu, mlekarstvu in umetnih gnojilih.

Ob zaključku so se obiskovalci tečaja predavateljem zahvalili za pridobljeno znanje, vodjama tečaja, tov. Žumeru in Pahorju — slednji je imel največ predavanj — pa so izročili lepo narisani zahvali.

Tečaj je vsakakor uspeh, čeprav je 100 učnih ur komaj zadostovalo za obrazložitev najvažnejših spoznanj s področja kmetijstva in zadrugištva. Pokazalo se je tudi, da je z zanimivimi predavanji mogoče pripraviti tečajnike na reden obisk. Pomanjkljivost tega tečaja pa je bila v premanjšanem številu predavanj o poljedelstvu in tehnični obdelavi polja pri nas in drugod po svetu. Velik pripomoček pri tem pouku so bili štirje filmi o kmetijstvu in mehanizaciji. V bodočih tovrstnih tečajih naj bi pouk v še večji meri ponazorili s filmi in skioptičnimi slikami!

—ar

KAJ PA SPOMENIK NA BLEDU?

Ves čas od slavnostnega pogreba blejskih žrtev fašizma in padlih borcev narodnoosvobodilnega boja se na Bledu menijo o tem, da bi postavili spomenik, ki bi vsakogar spominjal na slavne dni narodne osvoboditve. Sprva, leta 1945, so najprej nameravali urediti skupno grobnico. Nad njo naj bi bil spomenik. Kasneje so razpravljali, kje naj bi bil: ali pred šolo ali v parku. Nenadoma je šinila misel: »Najznačilnejša posebnost Bleda je vsekakor Blejsko jezero. Kaj ko bi ga postavili na obrežje ali celo na jezero samo?« V tem primeru bi bil ta kip spomenik naši ljudski revoluciji in ne samo padlim žrtvam, katerih grobovi še vedno čakajo dostojnega spomenika. Predlog je prodl. Kipar Jakob Savinšek in arhitekt Kobe sta izdelala več osnutkov. Kipar Savinšek je s spomenikom hotel predstaviti idejo svobode in našega delovnega človeka, ki se bori zanjo in v to borbo kliče več in več ljudi.

Na sliki: Eden od številnih osnutkov spomenika NOB na Bledu. Silhueta je postavljena na zamrznjeno gladino.

Za izboljšanje turizma v Bohinju

(Nadaljevanje in konec)

Razvijajoč se smučarski šport je našel pri nas prav v Bohinju svoje prvo središče in oporo. Tu so bila državna prvenstva v teku in smučskih skokih. Tekmovanja na mali 25-metrski in pozneje na veliki Hansenovi skakalnici so privabljala v Bohinj številne obudovalce smučkega športa. Da se v tistih časih zimski turizem v Bohinju ni močneje razvil, leži poleg gospodarskih težav precejšen del krivde tudi na premanjšan pripravljenosti domačinov. Čeprav je takrat deloval v Bohinju navdušeni športnik (Tomaž Godec, strasten oboževalec lepot bohinjskih gora in doline, se Bohinj ni mogel dvigniti in pokazati svetu.

Razen zimskega športa na začetku desetletja (od 1930 dalje) sta dala sličiti razvoju Bohinja še dve stvari. Na prejšnji skali nad Bohinjskim jezerom je zrasel moderen hotel Bellevue, ki si je kmalu pridobil ugled in sloves daleč preko meja, na Komni pa je bil po Godčevi zamisli zgrajen udoben planinski dom.

Tik pred drugo svetovno vojno so torej obstajale v Bohinju naslednje tujsko-prometne ustanove: 4 hoteli ob jezeru, Dom na Komni in — od nekdanjih sedmih — edini preostali hotel Triglav v Bohinjski Bistrici. Vsa ostala gostišča pa so bila že takrat dovolj zastarela in niso več mogla zadovoljiti zahtevnih tujcev. Zapuščeno sanktališče je do neke mere nadomestila Hansenova skakalnica, medtem ko ni bilo sodobnega kopalnice niti ob Savi, niti ob jezeru. V obstoječe hotele in druga gostišča so zadnja leta pred drugo svetovno vojno zahajali vse pogosteje le Nemci in bogatini iz Srbije in Hrvatske. Delovnega človeka si v njih družbi zaman iskali...

Naš delovni človek je takrat iskal drugo rešitev. Sobe v hotelu si zaradi dragine ni mogel najeti, goram pa se ni

mogel odpovedati. Zato so ljubitelji in obudovalci gora in Bohinja — delavci, učitelji, profesorji in mnogi drugi — spali po senkih in svilih v Ukanci, dijaki so taborili v Sv. Duhom, čez steno Komarče pa so se vsipali planinci, ki so prihajali s Triglavskega pogorja. Planinci so prebili v gorah po par dni, izpraznili svoje nahrbtnike, popili v kaki planinski koči skodelico čaja ali v planini latvico mleka, se okopali v jezeru in se peš ali pa z avtobusom delniške družbe Triglav, ki so jo ustanovili kmetje v Bistrici, odpravili na železniško postajo, da so tako čimprej zapustili zanje predragi Bohinj. Nekdanje množice Tržičanov, Dunajčanov, Pražanov in drugih izletnikov so torej zamenjali planince, hoteli pa so sprejemali bogatino z juga, tik pred vojno pa vse številnejše Nemce, nekaj Angležev in Francozov.

Druga svetovna vojna je prinesla Bohinju novo nazado-

vanje. Nemci so po srditi borbi s partizani zažgali hotel Sv. Janez, zgorel je dom na Komni, vse ostalo pa je bilo izropano in opustošeno. Po osvoboditvi se je v edini preostali hotel v Bohinjski Bistrici naselila nižja gimnazija, Hansenovo skakalnico je že pred vojno zatamnila slava Planice, ob jezeru je strohnelo še tisto primitivno kopalnice, ki je pred vojno bilo itd. Tako imamo danes po štiridesetih letih za tujski promet v Bohinju vsega skupaj samo dva hotela ob jezeru, skromno restavracijo v Bohinjski Bistrici in obnovljeni planiski Dom na Komni; kvečjemu lahko še omenimo penzion pod slapom Savice, podjetnost vaščanov v Stari Fužini, ki radi preočujejo tujce, in dovolj skromno krajevno gostinsko podjetje v istem kraju.

Ali je potem kaj čudno, da najdejo oči po štiridesetih letih na bohinjskih cestah le 8 tujcev...?

Kaj bi bilo ukreniti?

Vsak razsoden, v bodočnost uprt človek ve, da bi drugi narodi take naravne bisere, kakor so v Bohinju nakopičeni v preobilici, tako in že zdavnaj izkoristili, kakor se mnogim pri nas niti sanjati ne more. Nisem zato, da bi šli dosledno po poti drugih narodov. Ne, ni nam treba na vsak vrh speljati žičnice, ne zgraditi pod vsakim grebenom hotela z vsemi udobnostmi. Potrebno pa nam je marsikaj!

Za razvoj zimskega turizma (naj zaspanci ne ugovarjajo, da je na to zdaj prepozno ali prezgodnja misliti) je nujno zgraditi žičnico na Komno in izsekati progo za slalom na vrh Koble, ki naj bi bil dosegljiv z žičnico. Za poletno sezono pa je nujno zgraditi moderno kopalnice ob jezeru in obnoviti nekdanje kopalnice Danico. Ob jezeru bi bil po-

treben vsaj en moderen hotel in tudi Bohinjska Bistrica ga krvavo potrebuje. Dalje je treba obnoviti Dom na Voglu, ki naj bi bil odprt vse leto, in čimprej dograditi restavracijo pri Sv. Janezu, kjer zdaj turisti nimajo niti primerne strehe. Predvsem pa je treba asfaltirati cesto od Bleda skozi Sotesko do Zlatoroga, kajti pešci prihajajo zdaj na postajo bolj podobni mlinarjem kakor planincem.

Za poletni in zimski turizem je treba odpreti svet okrog Koprivniške in Gorjuške. V ta namen je treba zvežati skoraj dograjeno koprivniško cesto s poključsko, da bo sposobna za promet od Sv. Janeza preko Srednje vasi in Poključke do Bleda. Misliti je treba na visoko rentabilnost Uskovicne in drugih planin ter pokazati tako urejen Bohinj zunanjemu

Franc Zvan

Za stanovanje gre v PG

V primeri s hudo slovstveno sušo pri Slovencih, imajo Hrvati po vojni v dramski literaturi kar bogato umetniško žetev. Na sporedih gledališč se drugo za drugim pojavljajo imena Božić, Budak, Gervais, Kolar in še kdo, ki obravnavajo junaško borbo naših narodov ali sodobno stvarnost. Nobeno od teh del pa še ni veliki tekst, ki ga tako težko pričakujemo, toda vsa skupaj so pot — edina pot do njega.

Kadar gledamo izvorno delo domačega pisatelja ali soseda z juga, ne smemo in ne moremo pri ocenjevanju upravičenosti ali neumeštnosti odrske uprizoritve uporabljati meril, ki se jih poslužujemo pri prevodni dramski literaturi. Predobro poznamo že desetokrat zapisano resnico, da dramski pisatelj ne zraste za pisalno mizo, temveč le na odru, ob dognanjih in kritični preizkušnji uprizoritve. Na drugi strani nacionalno gledališče ne more v svojem repertoarju zbrati le tuje — četudi iz najboljšega zbrane dramske književnosti — temveč mora v prvi vrsti gojiti domačo dramo. In razmerje med domačimi in tujimi avtorji je v vseh naših gledališčih za domačo Muzo zelo neugodno, seveda ne po krivdi gledaliških vodstev.

Drago Gervais meni za svoje delce, da je farsa — to je krvavo satirično in brezobzirno bičanje določnega družbenega razreda (Cankarjevo Pohujšanje) ali pojava, v našem primeru brezdušno birokratskega obravnavanja porednega problema naše stvarnosti. Farsa to delo zagotovo ni, kvečjemu zelo krotka satira, ki ji je avtor poščipal kremplje in popužil zobe, napisana »z najboljšim namenom«, da se nikomur ne zameri. V tej »farsi« o birokratih ni nobenega pravega birokrata, še več, tudi stanovanjskega problema ni, če se le hitro in pametno pomožite in poženite. Pred očitki prepovršnega analiziranja birokratizma se je pisatelj zavaroval z zagovorilom, da mu je bilo pri pisanju komedije osnovno gibanje smeh. Mislim pa, da se bodo ljudje, ki imajo sitnosti s stanovanjem, ob tem delu bolj kislo nasmihali.

Noben komedijograf našega juga se na svoji umetniški poti ne more povsem izogniti Nušiču. Tudi Gervaisu lebde med pisanjem pred očmi Nušičevi polnokrvni Balkanci. Vendar ta »farsa« po karakterizaciji

odrskih likov, po situacijski komiki in nasilnem ter neutemeljenem razpletanju dramskega vozla mnogo bolj spominja na dunajsko burko konec prejšnjega stoletja. Ne manjka mu samo ostre, lokalne obravnavane karakterizacije odrskih likov, ampak tudi zgoščenosti dogajanja in dinamike Nušičevih komedij.

Režiser Dino Radojević je vnovič dokazal izrazit smisel za vizuelno komponiranje odrskega dogajanja, ki je bilo zlasti učinkovito v tretjem dejanju. Od igralcev zahteva lahкотnost in izrazno preciznost. Skušal je doseči odrsko dinamiko tudi tam, kjer je v komediji ni, pri čemer pa so mu posamezni prizori ušli iz rok.

Ekspresionistično simbolično sceno je zasnoval in poslikal Saša Kump. S pisarno stanovanjskega urada je točno in učinkovito izrazil razmerje med vsemogočnim paragrafom in skromnim državljanom, ki ga bo vsak čas zdrobila sila aktov, registrov in fasciklov. Stanovanje inženirja Tomiča je značeno iz heterogenih elementov, tako v barvnih kot linijskih komponentah neenotno in nesmiselno ter me močno spominja na zelo zamotan rebus.

Kot so pisateljevi značajni stereotipni in prevzeti iz burke (podjetni mož, ljubosamna soproga, ovela devica, razburjivi profesor itd.), tako so se tudi igralci pri interpretaciji posluževali v glavnem znanih ključev iz komedije in burke, ki so jih bolj ali manj uspešno posnemali in varirali. Še najbolj originalni in življenjski je bil Mirko Cegnar, ki je podjetnega, samozavestnega in z natrpano denarnico podložnega svinjskega trgovca zelo uspešno pripeljal v nepričakovani zakon. Upokojenca je sproščeno in s toploto ostvaril Metod Mayr. Ze v »Jakobu Rudi« smo videli, da gradi Mayr tovrstne vloge z velikim veseljem in ljubeznijo. Nepričakovano dosti smisla za komično vlogo zarjavele device je pokazala Angelca Hlebcetova, dasi jo je odigrala po ustaljenih določilih, kakor tudi Lado Stiglic svojega sicer efektnelega profesorja. Ostali igralci (Kalanova, Maverjeva, Trefalt, Pristov in drugi) so skušali po svojih močeh prispevati k uspešnemu razburjenju večera. Dolinar pa se zdi, da je imel za referenta pred očmi pravo klinično sliko blazneža.

Ob odrsko izreko smo se spotikali pogosto in z željo, da bi vodstvo teatra in igralci tudi temu atributu igralske bitnosti posvetili večjo skrb. Te dni pa beremo v »Naših razgledih« načelno trditev dramaturga Grūna, da je zahteva po strogi knjižni izreki v modernem teatru preživela in je le nepotrebna cokla igralcu, ki naj govori jezik iz vsakdanjega življenja. To priča, da površnosti v govoru in izreki na našem odru niso le slučajne! Grūn v svojem članku slabo utemeljeno preide iz pravopisa v pravorečje in sklepa iz analize knjižnega izraza na odrski govor, nato pa iz specifičnega na splošno. Seveda je res, da so pisatelji vseh časov za slikovitejšo karakterizacijo osebe in okolja spreminjali skladnjo stavka in uporabljali celo izraze, ki jih pravopis in slovar preganjata (n. pr. Cervantesov rokovnjaški žargon v »Zglednih novelah«), toda isti pisatelji najprej vzorno obvladajo lep knjižni jezik in slog. Tudi igralec ne bo Blaža Mozola govoril po župančičevih ali Sovretovih zahtevah, v Shakespeareju, Gorčiju, Cankarju pa

zahtevamo od njega čisto, jasno in razumljivo izreko, saj ima stavek velikega pisatelja svoj ritem in melodijo in ga kakofonija ne le melodično ubije, ampak tudi v občutju in smislu izmaliči. Sam Grūn ugotavlja v moderni drami poleg ležerne govornice blesteče grajene tirade; te pa moraš povedati z rafinirano retoriko in ne v vsakdanji govornici sitarskega narečja ali ljubljanskega kavarniškega žargona. Naši igralci odrske slovenščine ne obvladajo, saj se večinoma bore z začetnimi težavami razločne dikcije. Sicer sodim, da je skušal Grūn iz nje napraviti vrhlo, vendar ni koristno, tem igralcem na razčlembeni vaji dokazovati nepotrebno župančičevega odrskega govora. Ni vprašanje »ja« ali »da«, niti ta ali oni Sovretovih ekstremov, temveč celotni kompleks izreke na našem odru. Kajti obračajmo provincialni teater kakorkoli, zmeraj bodo na vrhu vzgojne naloge — in ena teh je, trebiti izrazno zaničnost v vsakdanjem govoru, tako značilno za narod, ki je moral tisoč let molčati.

Tolminski učiteljsniki na Jesenicah

Po uspelem gostovanju v ljubljanskem Mestnem gledališču so nastopili tolminski učiteljsniki tudi na deskah mestnega gledališča na Jesenicah, kjer so Goljevo »Triglavske bajke« minulo soboto kar trikrat uprizorili. To delo, ki so ga naštudirali učiteljsniki v dramskem tečaju in ga skupno z nastopi v Tolminu in gostovanji po Primorski, Istri, v Ljubljani in na Jesenicah postavili že 25 krat na oder, je režiral Jeseničan Srečko Tič. Za uprizoritev »Triglavske bajke« je bilo na Jesenicah res veliko zanimanja, zakaj bajko je kmalu po osvoboditvi uprizorilo že jeseniško mladinsko gledališče v režiji istega režiserja.

Zlasti je presenečala scenerija, ki so jo izdelali dijaki sami, seveda pod strokovnim vodstvom tov. Tiča. V igri pa je bilo čutili temeljitost študija, psihološko poglobitev v vlogo, jezikovni študij, skratka vse, kar je dobremu igralcu

nujno potrebno in kar do neke meje lahko da dramski tečaj.

Mlade igralce je občinstvo nagradilo z dolgočrajnimi aplavzi in jim tako čestitalo k uspehom. Predstavniki mladinske organizacije so izročili gostu lepo darilo v spomin na železarske Jesenice, režiserju Srečku Tiču pa je vse vprek hvaležno stiskalo roko.

Tolminsko učiteljske je z organiziranjem dramskega tečaja storilo našemu podeželju vsekakor veliko uslugo, zakaj prav naše vasi bolehalo na pomanjkanju režiserjev in vzgojiteljev igralskega kadra. Dobro bi bilo, da bi tolminsko učiteljske posnemala tudi druga učiteljska in priredila gledališke ali pevovodske tečaje, kajti tudi pevovodij na podeželju ni.

Jeseniški železarji žele mladim igralcem pri nadaljnjih gostovanjih in pri odskem udejstvanju kasneje v življenju čimveč uspehov.

V Kranju so ustanovili Muzejsko in zgodovinsko društvo

V petek, 10. aprila je pripravljalni odbor sical ustanovni občni zbor »Muzejskega in zgodovinskega društva Kranj«, katerega se je razen vidnih predstavnikov oblasti in zastopnikov osrednjih muzejskih ustanov iz Ljubljane udeležilo precejšnje število domačinov, ki se zanimajo za to vejo kulturne dejavnosti še prav posebno v teh dneh: ko v K. a. nju naši arheologi pod zemeljskimi plastmi odkrivajo grobove naših davnih prednikov.

V imenu pripravljalnega odbora je zborovalce pozdravil tov. Zorec in v svojem nagovoru med drugim poudaril: »Nocoj ustanovljamo Muzejsko in zgodovinsko društvo v Kranju, s čimer bomo izpolnili vrzel, ki je bila že dolga leta preveč v naši kulturni dejavnosti.

Pozno prihajamo do tega, mnoga manjša mesteca so nas že prehitela, četudi je Kranj po svoji zgodovinski in družbeni vlogi eno najpomembnejših slovenskih mest.

Zdaj, ko dajemo našemu Kranju novo lice, ko se naša oblast in naši soseski trudijo, da postane Kranj lepo, napredno in zdravo mesto, je skrajni čas, da pri tem sodeluje naše društvo in sicer z nalogo, pomagati in svetovati, da se ohrani vse, kar je za našo zgodovino pomembnega in častnega. Treba je s spoštovanjem ohranjati dela naših prednikov, ceniti njihove pošteno napore in velike žrtve, ki so jih dali zato, da bo nam dobro.

Naše novo društvo naj ne bo le pomočnik in iniciator muzeja, ki bi ohranjal le stare zgodovinske predmete — naloga društva bodi tudi skrb za ustanovitev muzeja NOB, pri čemer bo sodelovanje z Zvezo Borcev nujno, da tako ohranimo pričanje naše revolucije in našega boja.

Predvsem pa želimo sodelovati z osrednjimi muzeji v Ljubljani, pa tudi z že obstoječimi muzeji v naši okolici, s Skofjo Loko, Kamnikom, Tržičem, Kropo, železniki in Jesenicami.

Zavedamo se sodobne vloge muzejev, ki naj bodo v prvi vrsti ljudske vzgojne ustanove. Poglejblati splošno izobrazbo, krepliti narodno zavest, seznanjati čimširše množice z zgodovino in z napredkom — to bodi prvenstvena naloga

našega društva in bodočega Mestnega muzeja.

Zborovalci so odobrili predložena in že potrjena pravila. V odbor so bili izbrani: tov. prof. Andrej Šarc kot predsednik, za člane odbora pa tovariši: Prekoršek, Avguštin, Pajcar, Lampret, Korbar, Sorli, Beznik in Rupret.

Mladina je zaorala novo ledino v domžalski »Svobodi«

Domžale so se v prvih po vojnih letih ponašale z močno dramsko tradicijo in imele dober kader igralcev in dobro vpeljane redne gledališke predstave. Bil so to večinoma starejši igralci, ki so se uspešno prizadevali za dober repertoar, niso pa imeli pravilne strpnosti, ker so bili zbrani iz raznih bivših dramskih društev. Večkrat je med njimi prišlo do raznih nesoglasij, kar je iz leta v leto vse bolj mrtvilo dramsko dejavnost v Domžalah. Stari so se letos umaknili mlajšim močem.

Preteklo sredo in četrtek je v godbenem domu prvič nastopila 35-članska mlada dramska družina »Svoboda«, ki je v režiji Dolifeta Prešerna uprizorila Jurčičevega »Desetega brata« v dramatičiji Frana Govekarja. Mnogo igralcev je nastopilo prvič in moramo priznati, da so se pod spretno režiserjevo roko prav odlično obnesli. Delo je kljub množičnim prizorom teklo zelo uspešno, bilo veskoki dinamično in globoko doživeto, Martina Spaka je močno karakterno podal tovariš Zdenko Skok, Manico je igrala z velikim talentom Jelka Obradovičeva, dober je bil Kvas, ki ga je odigral Slavko Benko, prav tako Krjavelj Ignaca Rodeta. Tu smo našli le nekaj vidnejših vlog, čeprav so tudi ostali bili prav dobri. Pevske vloške je spretno omislil in vodil tov. Stane Habe, kar je to narodno igro še posebno poživelo in ji dalo poseben poudarek.

Moramo priznati, da so se s to prvo igro mladi dramski igralci domžalske »Svobode« res potrudili in si s kvalitetno uprizoritvijo na mah pridobili priznanje vseh Domžalčanov, ki so ob obeh predstavah do zadnjega kotička napolnili dvorano Godbenega doma in nagradili igralce z navdušenim odobravanjem.

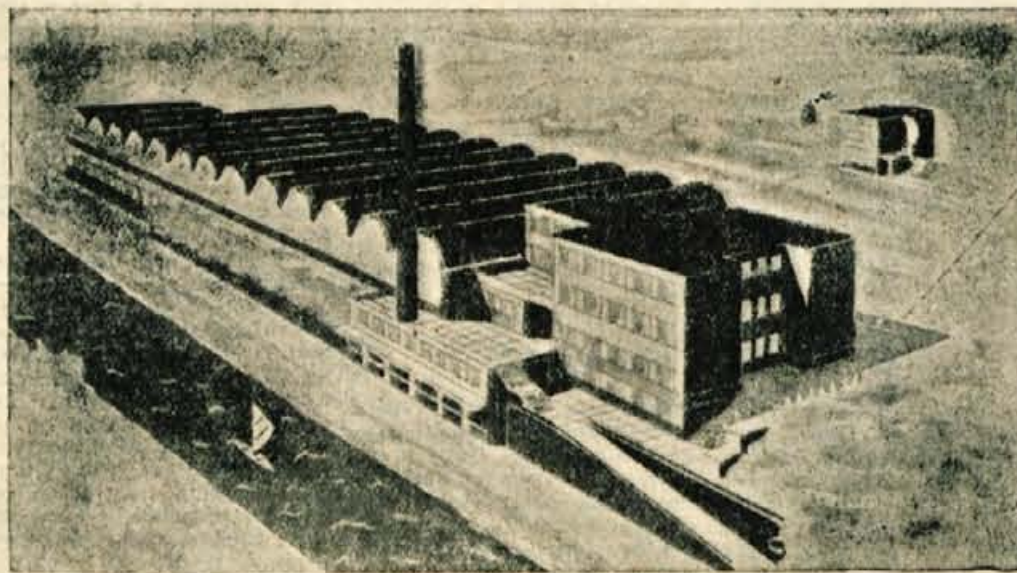
NOVO POSLOPJE ZA TEKSTILNI TEHNIKUM

Tuji kapitalisti, ki so pri nas razvijali tekstilno industrijo, so privedli s seboj tudi svoje priganjace, tako imenovane »nadomestljive strokovnjake«. Zato so oblasti že v stari Jugoslaviji pravočasno spoznale pretečo nevarnost in veliko gospodarsko škodo zaradi ve-

dno večje množice tujcev in ustanovile l. 1930 v Kranju Tekstilno srednjo šolo, ki naj bi čimprej vzgojila zadostno število domačih tekstilnih tehnikov.

načrtih znanega specialista za projektiranje šolskih zgradb arhitekta Navinska. Z gradnjo so pričeli na Stari cesti ob vходу v Savski drevored. Narejeni so bili betonski oporni

gradbo res mnogo pridobila. In prav je tako, saj je tekstilna industrija v Kranju tista, ki prinaša največji del mestnih dohodkov. Dobra tradicija šole, časten delež, ki ga je dala

Maketa nove Tekstilne šole z delavnicami za praktični pouk

Zasedanje DS v Tiskanini

10. aprila se je v Tiskanini sestal novoizvoljeni Delavski svet na prvo zasedanje. Po uvodnih formalnostih je svet izvolil tovariša Franca Isteniča za svojega predsednika, nato pa še upravni odbor, v katerem žal ni nobene žene. Vse kandidatke so pogorele, ker so večino predstavljali moški. Volitvam je sledila razprava o novem tarifnem pravilniku in o pripombah sindikalne podružnice ter posameznikov. Le del pripomb sindikata je bil sprejet, kot na primer: izenačenje dnevnic uslužbencev in delavcev; enake pravice do vožnje z vlakom, pri čemer naj velja za kriterij le dolžina in napornost potovanja itd. Zavržen je bil predlog sindikata, naj se razpon plač zmanjša na 1 proti 3, najnižja plača pa naj ne bo pod 6.000 din. Vseh pripomb, oziroma pritožb posameznikov ni bilo mogoče reševati na seji, ker so bile preštevne. Reševanje je bilo poverjeno novemu upravnemu odboru. Tarifni pravilnik je bil na koncu sprejet.

Kljub vsem oviram so naši prvi doma izšolani strokovnjaki uspešno stopali na mesta tujcev in se v stroki tako izpopolnili, da so po osvoboditvi mogli prevzeti vodilne položaje v vseh naših tekstilnih tovarnah.

Zaradi boljše vzgoje mladih tekstilnih strokovnjakov se je že v stari Jugoslaviji občutila potreba po primernejših šolskih in delavniških prostorih. In res so v l. 1941 zgodaj spomlad prišli graditi novo šolo po

zidovi in nekaj temeljev, a delo je prekinil vdor okupatorja.

Zdaj so dozoreli pogoji za nadaljevanje gradnje. Ljudski odbor mestne občine Kranj je uvrstil dograditev šole v svoj investicijski program, testilne tovarne pa so izjavile, da bodo pri gradnji sodelovale z gmočnimi sredstvi.

Šola bo zgrajena po vseh sodobnih načelih in bo predstavljala eno najlepših in najbolj organiziranih tekstilnih šol v Evropi. Kranj bo a to

mladina te šole za našo svobodo (izmed 250 absolventov jih je žrtvovalo življenje 41!) in dejstvo, da je Kranj center vsega gorenjskega tekstilnega bazena, opravičuje nadaljnji obstoj te šole v našem mestu. Prav z dograditvijo novega poslopja pa bomo šoli ta obstoj zagotovili.

Upajmo, da bo ob 25 letnici šole, ki bo jeseni leta 1955, novo poslopje dograjeno in že služilo vzgoji naših novih tehniških generacij.

C. Z.

O stanovanjih

R. V. — TRŽIČ. Po odločbi stanovanjske komisije ste se morali preseliti v neko trosobno stanovanje, čeprav je bila ena soba ob vaši vselitvi še zasedena. Stanovanjsko oblastvo vam je obljubilo, da bo izpraznjena v nekaj dneh. Stranka je pa še sedaj notri. Kaj morete glede tega ukreniti?

Odgovor: Že to je bilo napak, da vam je stanovanjska komisija z odločbo dodelila stanovanje, ki je bilo delno še zasedeno. Stanovanjsko oblastvo more razpolagati in z odločbo nakazovati le ne z a s c d e n a stanovanja. Proti tej odločbi bi se morali pritožiti in se v stanovanje sploh ne vseliti. Če so vse vaše zahteve po izpraznitvi sobe pri prvostopni stanovanjski komisiji brezuspešne, vam svetujem, da se pritožite na drugostopnjo stanovanjsko komisijo pri LOMO Tržič, če pa je ta še nima, pri OLO Kranj. Zahtevajte, naj drugostopna stanovanjska komisija po svoji nadzorstveni pravici izda odločbo za preselitev stranke in tako izpolni obljubo prvostopne stanovanjske komisije.

O nagradah

G. F. T. Kot matičar morate poleg dela na svojem matičnem uradu opravljati enkrat tedensko tudi službo na sosednem, 12 km oddaljenem matičnem uradu. Zanima vas, ali ste upravičeni do posebne nagrade za to delo.

Odgovor: Vsekakor gre tu za delo izven vašega rednega službenega kraja, zaradi česar imate pravico na dohodek za terensko delo po predpisih Uredbe o potnih in selitvenih stroških (Ur. l. FLRJ 59/52). Ker se po končanem delu vedno vračate v svoj službeni kraj, prihaja za vas v poštev predpis čl. 29. Povračilo za terensko delo sme znašati največ 50% dnevnic. Odločbo o tem mora izdati vaš službeni starešina potem, ko mu predložite ustrezni zahtevek.

3. maja vsi v Mežico!

Na zbor koroniranih borev bodo vozili posebni vlaki.

Iz Medvod

V torek, 8. t. m. je nastal pri Medvodah, v bližini Zdenč gozdni požar, ki ga je uspelo zatreti šele po štirih urah gašenja. Pri gašenju so pomagali vsi člani gasilske šole v Medvodah, samo dva člana prostovoljne gasilske čete v Medvodah in okoli 20 kmetov in kmetic. Pogorelo je okoli 6 ha gozda. Kako je prišlo do požara, še ni ugotovljeno.

Iz Žirovnice

Po zaslugi Okrajnega odbora RK Radovljica smo si v sredo, 8. t. m. zvečer na Breznici ogledali zdravstveni film. Kako zelo si ljudje iz naše občine želijo takih filmov, moremo soditi po obisku: Ob napovedani uri se je zbralo v dvorani okoli 150 ljudi, ki so z zanimanjem sledili dogodkom na platnu. Krajevni odbor Rdečega križa v Žirovnici in vsi občani prostimo, da nam Okrajni odbor RK Radovljica preskrbi še

filmov s podobno vsebino, ki so morda eno najbolj uspešnih pripomočkov zdravstvene vzgoje! J. D.

Iz Križev

Kranjsko trgovsko podjetje »Tkanina« je hotelo razširiti mrežo svojih poslovalnic tudi na tržiško občino. Aprila je nameravalo odpreti novo poslovalnico v Križah. Za ureditev prostorov je porabilo precejšen znesek denarja. Ljudski odbor tržiške mestne občine pa je preklical prejšnjo odobritev svoje stanovanske komisije. Ni dovolil, da bi se »Tkanina« vselila v že opremljene prostore. Dodelil jih je ustreznemu podjetju iz Trčiča, ki bo kranjski »Tkanini« povrnico stroške.

Iz Otoč

Otočani se močno pritožujejo, da jih zanemarja OLO v Radovljici. Pri njih je most čez Savo, čez katerega gre okrajna cesta do Posavca skozi Otoče in Dobravo v Kropo

in Jamnik, popolnoma dotrajal in je nujno potreben obnove. Vse je že kazalo, da se bo letošnje gradilo. V ta namen je tekstilna zadruga na Otočah prispevala 80.000 dinarjev. Naenkrat pa je vse padlo v vodo. Na okraju pravijo, da ni denarja. Za silo so popravili le nekaj mostnic, kar pa mostu ne bo posebno koristilo. Otočani menijo, da ne bi smeli ostati odtrgani od ostalega sveta in naj bi se most rešilo nadaljnjega propadanja.

Iz Kamnika

Na Ljudski univerzi je predavala tov. Vida Tomšič o svojih vtisih s potovanja po Indiji. To je bilo doslej najbolj obiskano predavanje v Kamniku, saj je bila dvorana kina nabito polna in mnogi niso dobili prostora. Poglavljanje stikov med kamniškimi in ljubljanskimi dijaki je prišlo ponovno do izraza ob gostovanju dijakov 6. razreda poljsanske gimnazije z

Moliérovo komedijo »Namišljeni bolnik« v Kamniku. Prosvetna dvorana »Podjetja Kamnik« je bila popolnoma zasedena in gostje so želi živahno odobravanje.

Pisali smo že o uspešnem in naglem razvoju tovarne gumbov v Kamniku, ki je letos začela tudi z izvozom svojih izdelkov v inozemstvo. Tovarna pa je zaradi velikih naročil prišla v težavo, ker so delavnice spriče tolikšnih naročil postale premajhne. Zato je uprava tovarne predlagala stanovanski komisiji v Kamniku, da izseli iz njihove hiše, ki je poleg podjetja, družin Antona Podjeda. Tu bi potem uredili galitni in roženi oddelek in s tem zelo povečali proizvodnjo. Zaposlili bi lahko tudi novo delovno silo. Vse to pa je preprečila stanovanska komisija višje stopnje, ki vodi s prvostopno stanovansko komisijo pravo birokratsko »bitko«. Odločbe se gomilajo, le prave rešitve, kako dobiti za eno družino stanovanje, ni od nikoder. Vsi, ki opazujemo ta »boj« se upravičeno sprašujemo: kako dolgo bomo še tako polzevo reševali, za dvig življenjskega standarda delovnih ljudi, tako važen problem.

Iz Domžal

Radio klub na domžalski gimnaziji prav uspešno dela pod vodstvom prof. Bukovca. Imajo redno tečaj, ki ga obiskuje 40 dijakov. Tečajniki so doslej izdelali že lepo število detektorjev in izumili tudi detektor na zvočnik. Za dosedanje uspehe so dobili diplomu in denarno nagrado od Radioamaterske zveze v Ljubljani, kar sta prejeli samo še dve družini v Sloveniji. Za zaključek

šolskega leta pripravljajo razstavo, kjer bodo tečajniki razstavili svoje izdelke.

V soboto je padla iz drugega nadstropja gimnazije 14 letna dijakinja Marija Dekleva in dobila težje telesne poškodbe. Takoj so jo z rešilnim avtomobilom prepeljali v bolnišnico.

V Zadrudnem domu v Trzinu je domača dramska skupina uprizorila Frana Milčinskega narodno pravljico »Mogočni prstan«. Predstava je bila v soboto v popoldanskih urah.

Iz Jarš

V »Induplati« v Jaršah pri Domžalah so letos izvolili nov delavski svet, v katerem so žene močno zastopane. Medtem ko v prejšnjem delavskem svetu ni bilo nobene žene, jih je bilo pri teh volitvah v 32 članski delavski svet izvoljenih 15.

Novi delavski svet je imel 10. t. m. prvo zasedanje, na katerem je bilo podano gospodarsko poročilo o lanskoletnem delu podjetja. Plan so presegli za 0,50%, akumulacijo pa celo za 12%. Za investicije je bilo izdano 27,8 milijonov dinarjev. Ta denar so porabili za dograditev stanovanjskega bloka, nabavo materiala za preureditev sindikalne dvorane, popravilo in nabavo strojev, ureditev tiskarne, dograditev ograje itd. V nov upravni odbor, ki šteje 6 članov, so izvolili dve ženi. Za novega predsednika delavskega sveta je bil izvoljen mojster Anton Surk.

Iz Podnarta

Žene Podnarta so pred tremi meseci organizirale kuharski tečaj, ki ga je vseskozi redno obiskovalo 20 tečajnic. Te dni so z uspehom zaključile tečaj,

za kar ima polno uspehov voditeljica tovarišica Zalokar, strokovna učiteljica iz Radovljice.

Te dni je za promet odprt obnovljeni most čez Savo pri Podnartu. Most je važen za vse okoliške kraje občin Podnart in Kropa.

Iz Kranja

Preteklo soboto je Kranjsko akademsko društvo organiziralo debatni sestanek z osmošolci kranjske gimnazije. Namen tega sestanka je bil, seznaniti dijake, ki zapuščajo srednje šolo, s sistemom študija na visokih šolah. Razvila se je živahna debata, v kateri so kranjski študentje dajali nasvete za visokošolski študij svojim bodočim kolegom. Zal pa se sestanka niso udeležili prav vsi osmošolci, za vse tiste pa, ki so bili v soboto prisotni, upamo, da so izvedeli marsikaj koristnega za svoj bodoči študij.

KAD ima v svojem programu tudi pomoč mlajšim dijakom, zlasti pri njihovem izvenšolskem delu v znanstvenih krožkih.

Lani ustanovljeni pevski zbor »Emil Adamič«, ki ga sestavljajo profesorji in učitelji iz vse Slovenije, bo pod vodstvom enega svojih zborovodij, tov. Jožeta Gregorca, koncertiral v nedeljo, 19. aprila ob 11. uri v Sindikalnem domu v Kranju in ob 14. uri v Zadrudnem domu v Cerkljah.

Na sporedu bodo slovenske narodne pesmi, ki jih skuša zbor čimbolj popularizirati in opozoriti na njih lepoto.

V soboto, 18. t. m. bo koncertiral moški pevski zbor »Fr. Prešerna« v novem Zadr. domu v Struževem.

Šport • Telesna vzgoja • Šport

OBJAVA

SPORED PRVENSTVENIH NOGOMETNIH TEKEM V NEDELJO, 19. APRILA 1953

- V Škofji Loki, igrišče Ločana: ob 9. uri Prešeren : Ločan, mladinska, službujoči Gerjol; ob 10.30 uri Prešeren : Ločan, službujoči Gerjol.
- V Kranju, igrišče Korotana: ob 12.30 uri Ljubelj : Korotan, mladinska, službujoči F. Brezar; ob 14. uri Ljubelj : Korotan B, službujoči Franc Brezar.
- Na Bledu, igrišče Bleda: ob 14.15 uri Gregorčič : Bled, mladinska, služb. Canjko; ob 15.45 uri Gregorčič B : Bled, službujoči Canjko.
- Na Jesenicah, igrišče Bratstva: ob 14.15 uri Projektor : Bratstvo, mlad., služb. Hilčar; ob 15.45 Projektor : Bratstvo, služb. Hilčar.

ning redno obiskuje 10 ali še več mladincev, medtem ko člani v tem pogledu niso najbolj vzorni. Na predlog novega predsednika kluba tov. Nagliča so ustanovili pionirsko nogometno šolo, ki bo, če sodimo po številu prijavitelcev, lahko uspešno delovala. Na pobudo upravnega odbora NK Bled so sestavili koordinacijsko komisijo, ki bo pretrala vse možnosti, da se šport na Bledu centralizira, vendar pa ostanejo klubi še nadalje samostojni. Za 1. maj bo blejsko nogometno društvo organiziralo turnir vseh nogometnih enajstoric, ki sodelujejo na Gorenjskem prvenstvu. Za zmagovalce pripravljajo lepa praktična darila. Vseh 8 vabljenih klubov je z veseljem pristalo na udeležbo.

čji povišni uspeh pa je dosegel Bručan na nedavnem teku v crossu za prvenstvo Slovenije v Kamniku. V močni konkurenci je takoj za Kranjcem in Milnarčičem zasedel tretje mesto in pustil za seboj celo vrsto mladih slovenskih reprezentantov. Številni gledalci so živahno pozdravili uspeh našega lahkoatletskega veterana, ki je prav pred 20. leti postal v Zagrebu rekorder in državni prvak v teku na 10 km, pa se po 20 letih še vedno uvršča med vodilne slovenske atlete.

OBJAVA

SPORED NOG. PRVENSTVA GORENJSKE ZA NEDELJO, 26. APRILA

- V Kranju, igrišče Korotana: ob 14. uri Ljubelj : Korotan, mladinci.
- V Trčiču, igrišče Ljubelja: ob 15.30 uri Gumar : Ljubelj, službujoči Dobrin.
- V Lescah, igrišče Prešerna: ob 14. uri Korotan : Prešeren, mladinci, služb. Legat; ob 15.30 Korotan B : Prešeren, službujoči Legat.
- Na Bledu, igrišče Bleda: ob 14.15 uri Ločan : Bled, mladinci, službujoči Bric; ob 15.45 uri Ločan : Bled, službujoči Bric.
- Na Jesenicah, igrišče Bratstva: ob 12.30 Gregorčič : Bratstvo, mladinci, službujoči Petrovič; ob 14. Gregorčič B : Bratstvo, službujoči Petrovič.

BRAVO, VETERAN BRUČAN

Naš bivši državni prvak in balkanski rekorder Jože Bručan iz Kamnika je ponovno dokazal, da kljub svojim 43. letom ni še »staro šaroc«. Njegova ljubezen do atletike je lahko mlajši generaciji za vzgled. Stalno trenira in nobene atletske prireditve v Sloveniji ne opusti. Svoje znanje in izkušnje prenaša na mlado generacijo kamniških atletov, ki pod njegovim vodstvom stalno napredujejo. Tako je jeseni kamniška ekipa z Bručanom na čelu zasedla prvo mesto v orientacijskem teku za prvenstvo Slovenije, najve-

Tudi to je za vas

DEZURNA SLUŽBA

Dežurno zdravniško službo na območju Ljudskega odbora mestne občine Jesenice ima od 13. do 20. aprila dr. Milan Čeh. Obiski na dom naj se javijo najkasneje do 18. ure zvečer. Po tej uri bo zdravnik obiskoval le bolnike z težjimi poškodbami in močnimi krvavitvami.

GLEDALIŠČE

Prešernovo gledališče - Kranj
Sobota, 18. aprila ob 20. uri: Drago Gervais, »Za stanovanje gre«, četrti. Red A in Izven.
Nedelja, 19. apr. ob 16. uri: Drago Gervais, »Za stanovanje gre«, peti. Izven.
Torek, 21. aprila ob 20. uri: Maksim Gorki, »Da dnu«. Izven. Gostovanje v ljubljanski Drami.
Sreda, 22. aprila ob 20. uri: Maksim Gorki, »Na dnu«. Izven. Gostovanje v ljubljanski Drami.
Petek, 24. aprila ob 20. uri: Miroslav Križič, »V Agoniji«. Red C in Izven. — Gostovanje ljubljanske Dramе v Kranju.
Nedelja, 26. apr. ob 19. uri: N. Krasna, »Draga Ruth!«. — Izven.
V prejšnji številki Glasu Gorenjske smo obvestili abonente reda D in B, da bo zanje 28. t. m. abonmajska predstava drame Maksima Gorkega »Na dnu«. Zaradi repertoarnih sprememb te predstave ne bo. Datum bomo naknadno objavili v časopisu in na gledaliških lepakih.
Uprava Prešer. gledališča

nina; 24. do 28. amer. film »Človek divjega zapada«.

Mestni kino Javornik - Korotna Bela: 17. do 19. aprila amer. barvni film »Trije mušketirji«. Predstave: v petek ob 19. uri, v soboto ob 17. in 19. uri in v nedeljo ob 15. in 17. uri. V nedeljo dopoldne matineja istega filma. Vstopnina 10 din.

Mestni kino Radio, Jesenice: 18. do 22. aprila ameriški film »Hiša na 92. cesti«. Predstave: ob delavskih ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri. V nedeljo dopoldne matineja istega filma. Vstopnina 10 din. 23. angl. film »Pot k uspehu«; od 24. aprila dalje angl. film »Mandy«.

Mestni kino Plavž, Jesenice: 17. do 19. aprila avstrijski film »Veliki grešnik«. Predstave ob delavskih ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri. V nedeljo dopoldne matineja istega filma. Vstopnina 10 din. 21. in 22. aprila angleški film »Pot k uspehu«; 23. aprila angleški film »Mandy«. Od 24. aprila dalje amer. film »Tereza«.

Mestni kino Storžič, Kranj: do 21. aprila ital. film »Sanjala sem o raj«. 17. in 18. aprila samo ob 16. uri »Tarzan med lovci«. V nedeljo ob 8.30 matineja »Tarzan med lovci«. 22. aprila dalje ameriški barvni film »Na otoku s teboj«.

Mestni kino Svoboda, Strazišče: 17. do 19. aprila amer. film »Tarzan med lovci«. Film mladini pripravljamo. V nedeljo ob 10. uri matineja »Sanjala sem o raj«.

Mestni letni kino Partizan, Kranj: v soboto, 18. apr. otvoritev s filmom »Sanjala sem o raj«. Predstave ob 19.30 uri. Kino predstave bodo od sobote dalje vsak dan. V slučaju slabega vremena bo otvoritev naslednjega dne.

OBJAVE

Strelska družina »Stefe Anton-Kostja« Trzilec poziva vse strel. družine na Gorenjskem, naj prijavijo svoje tekmovalce za izbirno tekmovalstvo, ki bo 26. aprila. Prijavitelj tudi številno kosil. Odbor

Obrotna zbornica v Kranju sprejema prijave za razne strokovne tečaje, ki jih namerava prirediti v prihodnjih mesecih v Kranju, po možnosti tudi v Trzliču in Škofji Loki in sicer: Krojni tečaj za krojače, šivilje in čevljarje, strokovni tečaj za mizarje in tečaj za varilce. Tečaji bodo organizirani, čim bo zagotovljeno zadostno število udeležencev. Prijave morajo

vsebovati tudi točne podatke z naslovom in z navedbo zaposlitve.

MALI OGLASI

- Prodajam parcelo pod šmarjetno goro, 1500 m, po ugodni ceni. Naslov v upravi lista.
- Prodajam trivrstno harmoniko, zamenjam za žensko kolo. — Vilfan, mlinar, Bistrica 26, p. Trzilec.
- »Zasluzek« — Iščem mlado dekle za pomoč pri urezovanju čepic čez poletje. — Naslov v upravi lista.
- Preključujem dijaško knjižnico. — Marijan šimnovec, Trboče.
- Preključujem neresnične in žaljive besede o organih Ljudske milice. — Mirko Lački, Trzilec.
- Pletilni stroj št. 10, dolžina 80 do 100 cm, v dobrem stanju, kupim ali zamenjam za nov šivalni stroj. Pismene ponudbe pod šifro »Ugodna prilika« na upravo lista.
- Planinsko društvo Radovljica išče za svojo postojanko na Begunjskičah gospodinjstvo pomočnico, ki naj bi bila večja gostinjskih in deloma gospodinjstvenih del. Ponudbe poslati takoj na gornji naslov. Nastop službe s 15. majem t. l.

GASILSKI KOTICEK

Objava 6/53
Sola Gasilske zveze LRS, Medvode sporoča, da bo v mesecu maju podčastniški tečaj s pričetkom pouka 3. maja. Pozivamo vsa prostovoljna gasilska društva, posebno industrijska, da prijavijo svoje člane in članice za obisk tečaja. Na pomoč!
V. d. sekretar: Predsednik: Maks Tvrdy Viktor Bizjak

S sodišča

Vinko Vidic iz Šenčurja pri Kranju, Dušan Popovič iz Kranja, Martin Šakvari iz Djurdjevca in Rafael Pirnovar iz Kranja so se morali pred kratkim zagovarjati zaradi raznih kaznivih dejanj. Vinko Vidic je bil stanovanski referent tovarne Tiskarina v Kranju. Ta položaj je izrabil in začel prodajati različen stanovanski inventar, izkupičkov pa ni izročil blagajni podjetja, ampak jih je sam obdržal. Na ta način si je neupravičeno pridobil ca. 23.000 dinarjev. Prvotako je Popovič prodal nekaj stanovanskega inventarja, last tovarne Tiskarina in to s privoljenjem Vidice, denar za prodani inventar pa sta si Vidic in Popovič delila. Razen tega je nagovoril

Pirnovarja, da mu je za 3000 din izročil volneno žimnico, ki je bila last tovarne Tiskarina. Popovič je volno prodal, Pirnovar pa si je pridržal 3000 din. Vidica je sodišče obsodilo na 6 mesecev zapor. Popoviča in Šakvarija na 3 mesece, Pirnovarja pa na en mesec. Marko Živlakovič iz Bosanskega Grahova je lani v novembru prišel na dom svojega nekdanjega dekleta na Golniku, s katerim je bil sprt. Začela sta se pripraviti in Živlakovič jo je nekajkrat udaril s pestjo po obrazu in jo nato še samil z nogo. Med pretepanjem je ozmerjal z raznimi nedostojnimi izrazi. Za surovo obnašanje je bil obsojen na 7 dni zapor, pogojno za eno leto. Anton Ferko iz Starega Dvo-

ra pri Škofji Loki je letos v januarju med preprirom v gostilni pri »Lovcu« v Škofji Loki zagrabil jedilni nož, mahal z njim na vse strani in gostom grozil. Obsojen je bil na 1.500 din denarne kazni. Pavel Mravljje iz Žirov, manjši kmet, se je razen kmetijstva bavil tudi s prekupčevanjem konj, sena, telic in krav. Zaradi nedovoljene trgovine je bil obsojen na 15.000 din denarne kazni. Če denarne kazni ne bo izročil, bo odsedel dva meseca in pol v zaporu. Franc Trček iz Sovre pri Žirih se je prvotako pečal s prekupčevanjem krav, vendar v manjšem obsegu. Sodišče ga je obsodilo na 10.000 din denarne kazni. Če denarja ne bo izročil, bo odsedel 20 dni.

KUD »Dobrava«, Naklo
V nedeljo, 19. aprila ob 16.30 uri: Bratko Kreft, »Celjski grofjec«. Ugodne zveze z vnač.

KUD »Storžič«, Kokrica
Ker sta zaradi smrti tov. Borisa Kidriča odpadli napovedani predstavi Bitenčeve drame »Ugasle luči« preteklo soboto in nedeljo, obveščamo občinstvo, da bomo dramo uprizorili 19. aprila ob 16. uri.

KINO
Kino Domžale: do 19. aprila angl. barvni film »Ljubezen je lepa«; 22. in 23. ameriški film »Preplah na ulicah«; 24. do 26. amer. film »Veliki grešnik«.
Mestni kino Kamnik: do 19. avstrijski film »Potepuh«; 20. do 23. angl. film »Ana Kare-

STEV. 16 — LETO VI.
Kranj dne 18. aprila 1953
Ureja uredniški odbor. — Odg. ured. Slavko Beznik. — Uredništvo in uprava: Kranj, Savski breg št. 2; telefon 475; tekoči račun pri Nar. banki Kranj-okol. 624 - »T« - 127
Izhaja vsako soboto
Letna naročnina 400 din
Polletna » 200 din
Četrletna » 100 din
Mesečna » 35 din
Posamezna številka 8 din

Dragi mladi bralci!

Prejel sem vaše zahvale za nagrade. Lepo je, da ste se zahvalili.

V Kranju pripravljajo razstavo otroških risb. Vsi otroci in pionirji od 5 do 15 let bodo poslali svoje risbe in slike. Najlepše bodo izbrali za razstavo. Med vami je gotovo dosti takih, ki lepo rišejo. Korajžno poizkusite in mi pošljite svoje mojstrovine! Za naprej bom že poskrbel.

Zvedel sem, da ste tudi vi, otroci, pomagali nabirati naročnike za Glas Gorenjskega na Kamniah v Bohinju. Tudi so mi povedali, da boste dobili čokolado in da se boste vozili s čolnom. Ali ni žalostno, da sem vse to slišal od drugih, vi sami pa mi niste nič pisali? Zakaj mi nič ne pišete, dragi bohinjski pionirji?

Vaš Kosobrin

Po neumnosti

S prijateljem Tonetom sem se odpravil k pečinarju ob Korkri, kjer sem hranil neko staro železo. Ustavila sva se, da bi videla, kako bi po najkrajši poti prišla do Kokre. Pečine so vi-

soke kakih trideset metrov in so zato tudi nevarne. Po dolgem iskanju sem zagledal dolgo rastlino, ki ima obliko dolge vrvi in ji pravimo ovijalka. Oklenil sem se je in se pri-

šel počasi in previdno spuščati. Ko sem preplezal že kakli dve tretjini, sem pogledal navzdol. Takrat sem zaslišal prijateljev glas od zgoraj: »Pazi se!«

Tega sem se tako prestrašil, da sem se izpustil. Padel sem na pečena tla. Spominjam se samo, kako me je bolelo v nogah in kako sem se zavallil proti vodi. Pozneje mi je prijatelj pripovedoval, da je brž naznanil ljudem mojo nesrečo. Ko sem se prebudil, sem ležal v rešilnem avtu na poti v Ljubljano. Prijatelj me ni hotel zapustiti in je sedel poleg mene. Povedal mi je, da imam zlomljeno nogo. Čez nekaj tednov sem bil že dober. — Najbolj sem hvaležen prijatelju Tonetu, da mi je bil takko zvest.

Marijan Trobec

Vzgoja in palica

Tudi sodobna pedagogika priznava kazen kot uspešno vzgojno sredstvo, kadar gre za večje disciplinske prekrške, za laž, neposlušnost, neobčutljivost ipd. Vendar v nizu kazenskih mer popolnoma odklanja palico — »vzgojno sredstvo«, ki se ga starši na žalost še zmeraj najraje poslužujejo, bodisi zaradi pomanjkljive pedagoške izobrazbe oz. poznavanja vzgojnih kazni, bodisi zaradi lastne nepotrpežljivosti pri vzgoji. Zlasti radi klofutajo in pretepajo, če so sami slabe volje in nervozni.

Trenutno morda s pretepanjem res uspejo, prav gotovo pa ti starši kasneje, ko je že prepozno, svojo »vzgojno metodo« obžalujejo. Zakaj? Tudi otrok, čeprav telesno in duševno še nerazvit, ima svoj jaz, ki je pri bodočem koleriku bolj izrazit, kakor pri melanholiku. S pretepanjem žalimo ta otrokovo dostojanstvo in ponos, ki ga tudi za vzgojo slepi starši lahko nešteto krat opazijo ob drobnih uspehih svojih otrok, ob otroških preprih ipd.

Otrok, po licu ves marogast od udarcev, se bo sramoval povedati sovrstnikom, kako je dobil buške. Pravtako se bo tega sramoval pred svojimi šolskimi vzgojitelji. Da se mu ne bi kdo smejal, bo skušal udarce zatajiti in se za to najno poslužil laži. Iz strahu pred novimi udarci bo postal tudi do staršev neodkritosrčen in trmoglav. Razen tega se utegneta pri odločnejših otrocih če so udarci neupravičeni (tu-

di o tem otrok marsikdaj zdravno sodi), pridružiti že naštetim slabim lastnostim še kljubovalnost in upornost, ki se kasneje v življenju tolikokrat maščujeta! Občutljivejši otroci fizične kazni ne prebijo tako hitro. Zato jih je ves ta čas nemogoče pripraviti do kakršnega koli resnejšega dela, ki zahteva duševne zbranosti. Kasneje se pri takih otrocih rodi nezaupanje v vse, kar jim starši store ali govore, pa četudi jim hočejo dobro. To nezaupanje in črnogledost jih spremljata, če si sami ne pomagajo preko tega, skozi vse življenje, jim onemogočata uveljavljanje v družbi, jim manjšata produktivnost in družbeno koristnost. Zaradi pretepanja nastanejo pri občutljivejših otrocih tudi okvare živčnega sistema, kar vsekakor tudi manjša njihovo delavno zmogljivost.

Mar si želimo, da bo naš otrok lažniv, kljubovalen, nervozen in za življenje nesposoben? Prav gotovo ne! Zato opustimo palico in klofute.

II.

Ves pobit je odšel Volkec od doma. Bilo je lepo vreme, le majhen oblček je plaval po nebu, Volkecu pa je bilo zelo hudo. »Kako naj jaz, dober pionir in pošten tabornik, sledim zgledu lenega očeta? Kaj bodo rekli tovariši, če slišijo, da tudi jaz ropam? Nikdar več me ne bodo pogledali. Nikdar več ne bodo hoteli z menoj na taborjenje.«

Takole je premišljeval naš Volkec, ko so ga srečali trije prijatelji, trije mladi prašički. Tudi oni so bili taborniki. Pujsi so ga vprašali, kam gre z vrečo. Volkecu je bilo zelo nerodno in od samega sramu je želel, da bi se kar pogreznil v zemljo. V zadregi je skrival napis na vreči.

»Nekam grem. Nekaj moram prinesiti za svojega očeta...« je neodločno odvrnil. Ni vedel pravega odgovora in delal se je, kakor da bi se mu zelo, zelo mudilo. Hitro je nadaljeval svojo pot, pa ni vedel, kam naj gre.

Prašičkom to čudno vedenje njihovega sicer tako veselega in odkritosrčnega tovariša ni bilo prav nič všeč. Zdelo se jim je zelo sumljivo. Sklenili so, da mu bodo sledili.

Volkec pa je taval in taval po vsej okolici. Pozno popoldne je prišel do domačije botra Marka. To je bil dobrasrčen, toda ne prav bistar medved. Včasih je bil tudi zelo hud. Takrat so se ga bali vsi gozdni prebivalci. Stal je ravno na pragu, ko ga je Volkec preplašeno pozdravil in ponižno poprosil za dve kokoši. (Nadaljevanje sledi)

Nasveti

Nikdar ne zavrzli vode, v kateri si kuhala testenine ali riž! Dohaj prav toliko sveže vode in imela boš izvrstno raztopino za škrobljenje perila.

Vse predmete iz nebarvanega usnja (denarnice, listnice, torbice) očistiš s čistim bencinom, s sredico belega kruha ali s surovim mlekom.

Masne madeže na občutljivejših tkaninah odstraniš s čistim etrom.

Tudi gumijaste podplate moramo negovati, zlasti če čevljev ne nosimo vsak dan. Po vsaki uporabi jih na debelo potrosimo s smukoem.

V gozdu ali ob drevesih si kaj hitro nabereš smolnatih madežev. Le-te odstranimo s krpo, prepojeno s spirantom.

Če imaš preveč zamašek, ga nikar ne obrezuj. Potopi ga za nekaj minut v vrelo vodo. Plutovina bo postala elastična in zamašek boš z lahkoto porinila tudi v ožek vrat steklenice.

ZANIMIVOSTI POŠIRNEM SVETU

Egipčanska vlada je pred nedavnim vložila novo tožbo proti bivšemu kralju Faruku zaradi poneverbe 441 milijonov frankov, zbranih za dobrobit egipčanskih vojakov med vojno z Izraelom. Bolniki, ranjenci in vojni invalidi od tega denarja nikoli niso ničesar prejeli.

Zanimivo je, da je Faruk za večje zbrane vsote podelil zbiralcem naslov paše ali beja. Na ta način so postali 4 Egipčani paše.

Znanstveniki na univerzi v Lafayetteu so izumili nov način zaščite sadja in zelenjave pred plesnijo in gnilobo. Gre za kemično »prekajevanje«, ki uničuje gnilobne gljivice. Stroški za uničenje gljivic so zelo majhni. Za en vagon, naložen s sadjem ali zelenjavo, znašajo samo 5 dolarjev.

Novo vrsto časopisnega papirja je začela izdelovati neka washingtonska tovarna. Papir je iz neke vrste bička, ki ima ostro nazobčane lise. V soboto, 11. aprila so prvič preizkusili odpornost tega papirja glede na naglico sodobnih tiskarskih strojev.

Alli veste — koliko vrst živali je živelo in živi na Zemlji od njenega nastanka do danes? — Pred 200 leti je znani zoolog omenjal v svojih delih 4236 živalskih vrst, 1886. leta so registrirali 272.000 živih in 39.924 izumrlih živalskih vrst, 20 let kasneje je skupno 418.600 vrst (več kakor polovica je bilo zastopanih v berlinskem muzeju), danes pa so zoologi mnenja, da je živalskih vrst okoli 1 milijon 14.000.

katere države potrošijo največ časopisnega papirja na posameznega prebivalca? — V ZDA ga porabijo letno na vsakega državljana 36 kg, v Kanadi 23, v Avstraliji 22, v Švedski 18, v Britaniji in Danski po 13, v Avstriji pa 3,9 kg. Najmanj časopisnega papirja porabi Indonezija — za vsakega prebivalca skupno 0,1 kg na leto.

koliko ljudi z nad 100 leti je imela Jugoslavija med predzadnjim ljudskim štetjem? — 1193 oseb, od tega 492 moških in 701 žensk. LR Srbija jih je imela 607, Madonija 258, Bosna in Hercegovina 188, Crna gora 86, Hrvaška 51, Slovenija pa samo 3 — dve ženski in enega moškega.

Očitno me je poslušal samo na pol; zakaj ustnice so se mu premikale, kakor da bi govoril sam s seboj o čisto drugih stvareh.

Nato sem mu povedal, kako sem bil našel poprej njegovo Lizi in šele tedaj me je svedlo pogledal. »Hvala bogu! Hvala bogu!« je dejal in sklenil roke. »Da, da, mala Lizi in mali Pavel. Vi ste mali Pavel! O, saj vam verjamem; še zmerom vam je videti srčan obrazek živahnega dečka!« Pokimal mi je tako pristrčno, da so mu vztrepetale lasne bodice na glavi. Da, da, tam doli

pri vas ob morju; tja nismo več prišli; to so bili takrat še ugodni časi; takrat je bila z mano še moja žena, hči velikega Geiselbrechta! »Jože!« je navadno dejala, »ko bi le ljudje imeli takele žice na glavah, potem bi tudi z njimi lahko opravili!« — Če bi še

10 THEODOR STORM USTOBRBEC Prevedel Rudolf Kresal

danes živela, me ne bi bili zaprli. Ljubi bog; jaz nisem nikak tat, gospod Paulsen.

Nadzornik, ki je hodil zunaj pred priprtimi vrati gor in dol, je bil že nekajkrat zarožljaj s svežnjem ključev. Skušal sem pomiriti starega moža in ga prosil, naj se pri prvem zaslišanju sklicuje name, ki sem tu znan in spoštovan.

Ko sem stopil v izbo k mojstrovki, je vzkliknila: »To je trmasto dekletce, Paulsen; takoj mi malo pomagajte; ponudila sem ji izbo, kjer bi lahko prenočila, pa hoče oditi v prenočišče za berače ali bog si vedi kam!«

Lizi sem vprašal, ali ima pri sebi potne liste.

»Moj bog, te nam je odvezl župan v vasi!«

»Tedaj ti noben krčmar ne odpre vrat,« sem dejal, »to sama prav dobro veš.«

Seveda je to vedela in mojstrovka ji je zadovoljno stisnila roke.

»Mislim,« je dejala, »da imaš svojo glavico; ta mi je natanko povedala, kako sta sedela skupaj v zaboju; a tako lahko mi le ne bi mogla pobegniti!«

Lizi je malo v zadregi gledala v tla; potem me je začela naglo izpraševati, kaj je z očetom. Ko sem ji povedal, sem prosil mojstrovko za nekaj posteljnine, dodal še

nekaj svoje in jo nesel sam v jetnikovo celico. To mi je bil dovolil poprej nadzornik. — Tako smo mogli upati, ko se je nočilo, da bo v topli postelji in na najboljših blazinah, ki si jih je moči misliti, tudi našega starega prijatelja pokrepčal spanec tudi v puščobni celici.

Naslednje dopoldne, ko sem bil pravkar stopil na cesto, da bi šel h gospodu kriminalnemu komisarju, je z one strani prihajal k meni nadzornik v jutranjih copatah. »Imeli ste prav, Paulsen,« je dejal z volim glasom, »to pot ni bil nikak zlikovec; pravega so pravkar pripeljali; vašega starega bomo še danes izpustili.«

In res, čez nekaj ur so se odprla vrata jetnišnice in poveljujoči nadzornikov glas je poslal starega Tendlerja k nam. Ker je bilo kosilo pravkar na mizi, mojstrovka ni mirovala prej, dokler ni tudi on sedel za mizo; toda jedi se skoraj ni dotaknil, čeprav si je še toliko prizadevala. Sedel je redkih besed in vase zaprt zraven hčere; samo zdaj pa zdaj sem opazil, kako je prijel njeno roko in jo nežno božal. Tedaj sem izpred hišnih vrat zaslišal zvončkanje. Zvonček sem poznal zelo dobro, čeprav mi je zvonil v mojih otroških letih.

»Lizi!« sem tiho dejal.

»Da, Pavel, slišim ga.« In kmalu sva stala oba pred hišnimi vrati. Po cesti navzdol je prihajal voziček z obema zabojevma, kakor sem si bil tolikokrat želel. Zraven njega je šel neki kmečki fant z vajeti in bičem vroki; toda zvonček je zvončkljal zdaj na vratu majhnega belca.

»Kje je ostal rjavec?« sem vprašal Lizi. »Rjavec,« je odvrnila, »ta se nam je nekega dne zgrudil pred vozom; oče je takoj poklical živinozdravnika iz vasi; toda živca ni mogel več.«

Pri teh besedah so se ji ulile solze. »Kaj ti je, Lizi?« sem vprašal. »Saj zdaj je vendar spet vse dobro!«

Odkimala je z glavo. »Z očkom nekaj ni prav; tako tihi je; sramote ne bo prebolel.« In Lizi je s svojimi zvestimi hčerini očmi prav videla. Toliko, da smo oba spravili pod streho majhne krčme in je stari Tendler delal načrte za nadaljnje potovanje — zaxaj tukaj se zdaj ni hotel kazati ljudem — že ga je prisilila vročica, da je ostal v postelji. Kmalu smo morali po zdravnika in izcimila se je daljša bolezen.